

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

FAKULTA PROVOZNĚ EKONOMICKÁ

OBOR PODNIKÁNÍ A ADMINISTRATIVA

KATEDRA STATISTIKY

**STAV A VÝVOJ ÚROVNĚ ZEMĚDĚLSTVÍ
V JIHOČESKÉM KRAJI**

Vedoucí diplomové práce : Ing. Marie Prášilová, Csc.

Autor diplomové práce: Bc. Kateřina Bártová

Základní význam zemědělství je dán především nezastupitelností a nenahraditelností potravin a plošným charakterem zemědělské výroby, kterou ovlivňuje životní prostředí a vzhled krajiny. Hlavní úlohou zemědělství je zajištění produkce potravin a potravinářských surovin. Dále má samozřejmě i mnoho nepotravinářských funkcí. Produkuje zejména suroviny pro textilní a kožodělný průmysl, technické tuky, oleje a suroviny k jejich výrobě, farmaceutické suroviny a další. V současné době nabývá na významu alternativní využití zemědělské půdy k produkci energetických plodin – řepky k výrobě bionafty, rychle rostoucích energetických dřevin a travin, ale i produkce slámy jako paliva.

Cílem diplomové práce je provedení statistické analýzy vývoje zemědělství v jihočeském kraji a porovnat jej s vývojem v celé České republice. Rozbor je zaměřen na rostlinnou výrobu i živočišnou výrobu. K analýze bylo použito zjištěných dat z období 1993 – 2002.

Pojem a druhy časových řad

Časovou řadou budeme rozumět posloupnost věcně a prostorově srovnatelných pozorování (dat), která jsou jednoznačně uspořádána z hlediska času ve směru minulost – přítomnost. Analýzou (a podle potřeby i prognózou) časových řad se potom rozumí soubor metod, které slouží k popisu těchto dynamických systémů (a případně k předvídání jejich budoucího chování).

Časové řady ekonomických ukazatelů se obvykle určitým způsobem člení. V tomto členění však nejde o pouhé definiční vymezení druhů časových řad, ale především o vyjádření rozdílů ve věcném vymezení sledovaných ukazatelů, které je mnohdy provázáno i specifickými statistickými vlastnostmi. V důsledku toho je potom nutné volit diferencovaně i prostředky analýzy sloužící k porozumění mechanismu, kterým je vývoj toho či onoho jevu utvářen. Základní druhy časových řad se rozlišují:

- a) Podle rozhodovaného časového hlediska na časové řady intervalové (časové řady intervalových ukazatelů) a na časové řady okamžikové (časové řady okamžikových ukazatelů),
- b) Podle periodicity, s jakou jsou údaje v řadách sledovány, na časové řady roční (někdy též dlouhodobé) a na časové řady krátkodobé, kde jsou údaje

zaznamenávají ve čtvrtletních, měsíčních, týdenních aj. periodách. Ekonomické časové řady měsíční patří mezi nejsledovanější vůbec,

- c) Podle druhu sledovaných ukazatelů na časové řady absolutních ukazatelů a na časové řady odvozených charakteristik,
- d) Podle způsobu vyjádření údajů na časové řady naturálních ukazatelů (hodnoty ukazatele jsou vyjadřovány v naturálních jednotkách) a na časové řady peněžních ukazatelů.

Charakteristika Jihočeského kraje

Jihočeský kraj představuje geograficky poměrně uzavřený celek, jehož jádro tvoří jihočeská kotlina. Na jihozápadě je obklopena Šumavou, na severozápadě výběžky Brd, na severu Středočeskou žulovou vrchovinou, na východě Českomoravskou vrchovinou a na jihovýchodě Novohradskými horami. V jihočeské kotlině se rozkládají 2 pánve, a to Českobudějovická a Třeboňská. Jižní a západní hranici kraje tvoří státní hranice s Rakouskem a Spolkovou republikou Německo, dále sousedí s Plzeňským a Středočeským krajem a krajem Vysočina.

Ke konci roku 2002 měl Jihočeský kraj více než 625 tis. obyvatel, což představuje hustotu 62,2 obyvatele na km², tedy nejméně ze všech krajů republiky. Ze 7 okresů má největší hustotu osídlení okres České Budějovice, kde žije zhruba čtvrtina obyvatelstva kraje. Je to dáno především soustředěním obyvatelstva do samotného města České Budějovice, v němž žije bezmála 100 000 osob. Dalšími velkými městy jsou Tábor, Písek, Strakonice a Jindřichův Hradec. V těchto 5 městech žije více než třetina Jihočechů. Naproti tomu nejmenší obce do 200 obyvatel představují zhruba 40% z celkového počtu obcí, ale žije v nich pouze 4,5 % celkového počtu obyvatel kraje. Celkem je v kraji v současné době 623 samosprávných obcí s cca 1 960 částmi. Nejmenší obcí v kraji je Vlkov (okres České Budějovice) s 20 obyvateli.

Obiloviny

Obiloviny mají nejvyšší zastoupení v rostlinné výrobě jak v ČR, tak v Jihočeském kraji. K základním obilovinám u nás patří pšenice, žito, ječmen, oves a kukuřice. Jsou to nejdůležitější plodiny a jejich produkty jsou základními potravinami prakticky po celém světě. Jak je zřejmé z grafů č. 1 a 2, osevní plochy obilovin se v celé České

republiky i Jihočeském kraji snižují. V Jihočeském kraji je tato tendence vyšší. Je to zřejmě způsobeno tím, že v Jihočeském kraji nejsou příliš vhodné podmínky pro pěstování pšenice, většina kraje totiž spadá do bramborářské oblasti, většina zemědělských pozemků se nachází ve vyšší nadmořské výšce. Jsou zde proto vhodnější podmínky spíše pro pěstování žita a ovsa, ale po těchto komoditách je v současné době nízká poptávka. Používají se především v krmivářství a stavy skotu se u nás dlouhodobě snižují

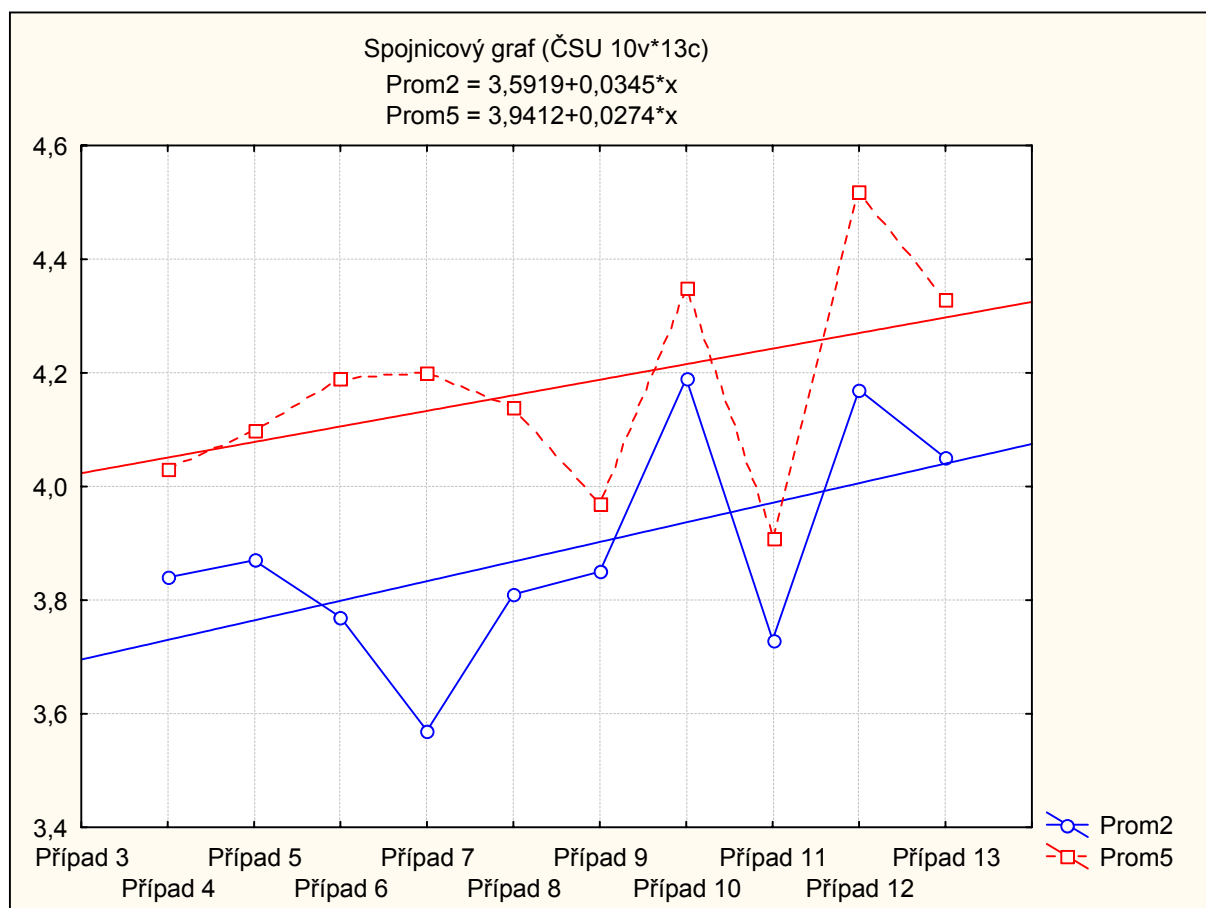
Trendové funkce

Osevní plocha obilovin v Jihočeském kraji : $Y = 188\,520 - 1223,21 * t$

Osevní plocha obilovin v ČR : $Y = 1\,640\,100 - 1954,21 * t$

Hektarové výnosy obilovin v Jihočeském kraji : $Y = 3,59 + 0,03 * t$

Hektarové výnosy obilovin v ČR : $Y = 3,94 + 0,03 * t$

V Jihočeském kraji se ve sledovaném období zvýšili osevní plochy řepky, protože po této komoditě je na trhu stále se zvyšující poptávka. Velmi bylo omezeno pěstování ovsa, který je využíván převážně ke krmení a v celé České republice se snížili počty hospodářských zvířat a v důsledku toho vznikala jeho nadprodukce. Dále se velmi snížila osevní plocha brambor, také v důsledku nadprodukce a nízké poptávky. Do budoucna lze v Jihočeském kraji předpokládat další zvýšení osevní plochy řepky, z důvodu stále se zvyšující poptávky po této plodině. Z analýzy vyplývá, že pokud se podmínky nezmění, budou se i nadále snižovat osevní plochy všech zkoumaných plodin mimo řepky. A v živočišné výrobě také bude docházet ke snižování stavů zvířat.

V Jihočeském kraji je dosahováno vyšších hektarových výnosů než je průměr v ČR u řepky a brambor, v případě obilovin jsou hektarové výnosy nižší.

